

Volks- und Schulsternwarte » Bruno-H. - Bürgel « Sohland/Spree e.V.

Jäger des Lichts - ein archäoastronomisches Abenteuer

Sluneční stezky Lovci světla – archeo-astronomické dobrodružství

Projekt
Götterhand

Nachbildung Kuckuckstein (SSW / SA)

Töpfer (SSW / SU)

Thors Amboss (TNG / SA)

Czorneboh Teufelstisch (WSW / ca. M)

Der Kuckuckstein von Königshain zur Wintersonnenwende 2007 gegen 13.15 Uhr.
Dieser Felsen wurde 2018 an der Sternwarte nachgebildet.

Kukaččí kámen v Königshainu při zimním slunovratu 2007 kolem 13.15 hodině.
Napodobenina této skály byla v roce 2018 umístěna u Hvězdárny v Sohlandu

Sonnenpfade - Jäger des Lichts

Ein archäoastronomisches Abenteuer

Die Vorstellung, in der Oberlausitz und Böhmen hätte es eine Zeit gegeben, in der Menschen die Sonne verehrten und sie an besonderen Heiligtümern zu ganz bestimmten Terminen anbeteten, mutet heute realitätsfremd an. Der Gott, den man einst in der Sonne zu sehen meinte, ist heute nur noch ein Stern unter vielen anderen Sternen im unendlichen Universum.

Er ist bestimmend für das Leben auf der Erde, aber kein göttliches Wesen, welches durch Gebete zu beeinflussen ist.

Heiligtümer der Sonne, so die Erwartung, sollten zudem auch auffällig und besonders eindrucksvoll gewesen sein.

In Mesopotamien und Ägypten waren es die mächtigsten Bauwerke überhaupt - Pyramiden, Tempel und Obelisken. In der Oberlausitz und Böhmen kennt man solche Bauwerke nicht. Die eindrucksvollsten Erscheinungen hier sind Erscheinungen der Natur: Berge, Täler, Seen, Flüsse, Wiesen, Wälder, Steine und Felsen. Wenn es tatsächlich irgendwann einmal Sonnenheiligtümer in dieser Gegend gegeben hat, dann sollten Ihre Spuren am wahrscheinlichsten wohl an jenen, alle Zeit überdauernden steinernen Orten zu finden sein. Durch diese Vermutung wurde ein Forschungsprojekt ins Leben gerufen und ließ Sternfreunde der Sternwarte Sohland in den Wäldern nach alten Heiligtümern suchen.

Tatsächlich präsentieren sich ihnen einige Felsen als funktionstüchtige Kalender zur Bestimmung der vier Jahreszeiten.

Ein besonders eindrucksvolles Beispiel ist der Kuckuckstein in Königshain, bei dem 2007 gegen Mittag die Sonne der Winter Sonnenwende in einer künstlichen augenförmigen Sichtöffnung erstmals beobachtet wurde.

Wer dieses archäoastronomische Abenteuer auch erleben möchte und sehen will, was Menschen vor tausenden Jahren in den Bann zog und begeisterte, dem kann diese Broschüre eine Anleitung sein.

Der Kuckuckstein wurde 2018 an der Sternwarte Sohland aus Oberlausitzer Granit nachgestaltet. Er ist Bestandteil des Tourismusprojektes „Sonnenpfade“. Ein Gemeinschaftsvorhaben der Gemeinde Sohland und des Vereins der Volks- und Schulsternwarte „Bruno-H.-Bürgel“ Sohland/Spree e.V. im Rahmen des archäoastronomischen Forschungsprojektes Götterhand, gefördert durch die Leader Region „Bautzener Oberland“ und dem Europäischen Landwirtschaftsfond für die Entwicklung des ländlichen Raumes.

Zu dem Projekt gehört auch ein erster „Sonnenpfad“ zu verschiedenen kalenderastronomischen Steininformationen rund um die Gemeinde Sohland.

Sluneční stezky - Lovci světla

archeoastronomické dobrodružství

Představa, že v Horní Lužici a přilehlých Čechách žili v minulosti lidé, kteří uctívali Slunce, a ke Slunci se i při pravidelných příležitostech modlili, je dnes již skoro nereálná. Tento Bůh, kterého lidé ve Slunci viděli, je dnes pouhá hvězda mezi ostatními v naší galaxii. Slunce sice i nadále ovlivňuje náš život na Zemi, ale již není Bohem, kterého bychom si snažili naklonit modlitbami.

Slavnosti Slunce byly v historii velkolepé a měly velký význam. V Mezopotámii a v Egyptě vznikly nejmonumentnější stavby – pyramidy, chrámy a obelisky. V Horní Lužici a v Čechách takto monumentální stavby nemáme.

Působivé fenomény jsou zde fenomény přírody: hory, údolí, jezera, řeky, louky, lesy a skály.

tak můžeme vidět stopy tohoto kultu právě v v těchto kamenných místech, která přetrvala staletí.

Tato hypotéza měla za následek vznik výzkumného projektu, v jeho rámci přátelé Sohlandské hvězdárny hledají po lesích starodávné svatyně.

Některé skály se opravdu prezentují jako funkční kalendáře, se kterými můžeme určit čtyři roční období. Působivým příkladem může být například Kukaččí skála (Kuckkuckstein) v obci Königshain.

Právě zde byl v roce 2007 poprvé viděn fenomén, že zde během zimního slunovratu prosvítily sluneční paprsky uměle vytvořeným otvorem ve skále. Naše brožura může sloužit právě těm lidem, kteří chtějí zažít toto preastronomické dobrodružství a vidět, co vzrušovalo a nadchlo naše předky před tisíci lety. Napodobenina této skály byla v roce 2018 ztvárněna z hornolužické žuly u Hvězdárny v Sohlandu.

Je součástí turistického projektu „Sluneční stezky“, společným záměrem obce Sohland a spolku veřejné a školní Hvězdárny „Bruna-H.-Bürgela“ Sohland/Spree (Sohland nad Sprévu) v rámci archeo-astronomického výzkumného projektu Boží ruka (Götterhand).

Podporovaný je lidry regionu „Bautzener Oberland“ (Budyšínská vysočina) a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova.

Projekt zahrnuje první „Sluneční stezku“ k různým kalendářním astronomickým kamenným útvarům v okolí Sohlandu.

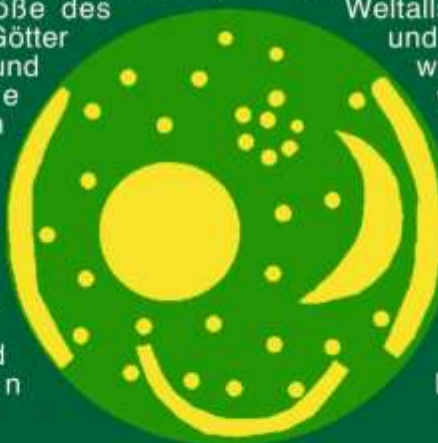
Die Fährte des Lichts

Um 2100 v. Ch. wurde die „Himmelsscheibe von Nebra“ geschmiedet. Eine Bronzescheibe mit astronomischen Darstellungen. Sie diente unter anderem kalendrischen Sonnenbeobachtungen.

Bereits der griechische Geograph Hekataüs von Milet (560-480 v. Chr.) berichtete vom Volk der Hyperboreer, (Übernördlichen), dass diese einen „Hain“ mit einem „runden Tempel“ hatten (vermutlich Stonehenge), worin man Apollon (die Sonne) verehrte.

Julius Cäsar (100-44 v.Chr.) berichtet, dass die keltischen Druiden vom Lauf der Gestirne und der Größe des Weltalls lehrten. Sie verehrten Sonne und Mond als Götter unter freiem Himmel und ihre Heiligtümer lagen unter freiem Himmel und wurden Haine genannt. Der römische Geschichtsschreiber Tacitus (50 n. Chr. – um sich in diesen Hainen

Der römische Dichter 19/18 v.Chr.) nannte als Anzeiger des Gottesdienstes der Pomponius Mela (um 43 „Felsgrotten“ und astronomischen waren.

und ihre Heiligtümer lagen wurden Haine genannt. Der römische Geschichtsschreiber Tacitus (50 n. Chr.) wusste, dass auch Altäre befanden.

Albius Tibullus (55-19/18 n.Chr.) wusste, dass „entlegene Wälder“ die Lehrstätten der Druiden

Der oströmische Chronist Agathias (um 536-582) berichtete konkret von den germanischen „Alemannen“, dass sie „Hügel“ und „Felsen“ bzw. „Felsspalten“ verehrten.

Auch eine keltische Münze 1. Jh. v. Chr aus dem Rheingebiet zeigt das Auge eines Beobachters mit den jahreszeitlichen Sonnenständen.

Von 443 bis 1092 untersagten 16 christliche Konzile: „Alle Opfer auf Felsen..., die den heidnischen Göttern: der Sonne, dem Mond und den Sternen bestimmt sind.“

Papst Gregor I. wies 601 an, die heidnischen Heiligtümer nicht zu zerstören sondern dem wahren Gott zu weihen, „denn wenn die Stätten nicht zerstört sind, wird das Volk in den gewohnten Stätten den wahren Gott erkennen und nicht mehr den Teufeln opfern“.

Später beklagte unter anderem der Heilige Bonifatius (um 673-754/ oder 755) bei der Bekehrung der Sachsen den Brauch, zu bestimmten Zeiten an Felsen und Steinen Sonne, Mond und Sterne zu verehren. Er nannte den Brauch „culturas diabolicas“-Teufelskult.

Die heute existierenden Teufelssteine gehen wahrscheinlich auf diese „Klassifizierung“ zurück..

Stopa světla

„Nebeský kotouč z Nebry“ ukoval neznámý umělec v době 2100 před n.l.. Tento bronzový kotouč znázorňuje astronomické výjevy.

Sloužil mimo jiné kalendářnímu pozorování Slunce.

Již řecký geograf Hekataios z Milétu (560 – 480 př. n. l.) říkal o lidu Hyperboree (Zemi za severním větrem), že mají „háj“ s „kulatým chrámem“ (pravděpodobně Stonehenge), ve kterém byl uctíván Apollón (Slunce).

Julius Caesar (100-44 před Druidech, že učili o pohybu velikosti Vesmíru. Uctívali Bohy a jejich svátosti byly nazývaly se háje. Římský dějepisec 120 n.l.) věděl, že se v hájích nacházely také Římský básník Albius před n. l.) nazval "světla Bohoslužba pohanů.

Pomponius Mela (kolem 43 a „vzdálené lesy“ byly Druidů.

Východořímský kronikář Agathias (kolem 536 – 582) popisuje konkrétní germánské Alemany“, jež uctívali „pahorkatiny“ a „skály“ resp. „sklaní štěrbiny“.

Také tato keltická mince z 1. století před n.l. z Porýní ukazuje oko pozorovatele s pozicemi Slunce v ročních obdobích. s místy, kde podle ročních období právě stojí Slunce.

Od roku 443 až 1092 bylo zakázáno 16 křesťanských koncílů: "Všechny oběti na skalách ...,které jsou určené pohanským bohům: Slunci, Měsíci a Hvězdám".

Papež Gregor I. uložil v roce 601, aby pohanské svatyně neznížili, ale aby je zasvětili pravému Bohu, "neboť pokud místa nejsou zničena, lidé v jejich obvyklých místech poznají skutečného Boha a nebudou již oběťmi ďábla".

Později popisuje mimo jiné Svatý Bonifác (kolem roku okolo 673-754/nebo 755) při návratu Sasů do církve zvyky uctívání Slunce, Měsíce a Hvězdy v určitých obdobích na skalách a kameněch. Tento obyčej nazýval "culturas diabolicas" – kult Ďábla. Dodnes zachovalé Ďáblovy/Čertovy kameny se zřejmě vrací právě k tomuto „členění“.

n.l.) vypráví o keltských nebeských těles a Slunce a Měsíc jako pod širým nebem a

Tacitus (50 n.l. – kolem těchto posvátných oltáře. Tibullus (55 – 19/18 přírody" výrazem

n. l.) věděl, že „jeskyně“ astronomickými místy výuky

Auch in der Oberlausitz und Böhmen gibt es Teufelssteine, Teufelskanzeln, Teufelstische, Höllenorte und Teufelsschmieden. Vertiefungen nennt man Teufelsfuß, Teufelsrinne, Teufelswaschbecken oder Teufelssitzplatz. Zu einzelnen Öffnungen in Felsen sagt man Teufelsfenster, Teufelsloch oder Teufelsauge. Auf manchen Bergen sollen der Sage nach neben dem Teufel, auch Hexen, Trollen, Zauberer, Zwerge, Feen und vielerlei Geister ihr Unwesen treiben. Sogar alte heidnische Götter sollen sich dorthin zurückgezogen haben.

Über die Slawen wusste der arabische Reisende Al Masudi (um 895–957), dass sie die Sonne anbeteten und Heiligtümer unter freiem Himmel errichteten, um die Himmelskörper beobachten zu können.

In einem Bericht über einen „Donnersturm“ aus dem Jahr 995 werden die Megalithen Irlands als „Celestial Index“ = Himmlische Anzeiger bezeichnet.

Für Böhmen schrieb der Chronist Cosmas von Prag (um 1045–1125) seinen Landsleuten ebenfalls den Brauch zu, ihre Götter auf Bergen und Hügeln in Hainen, an Bäumen und Steinen zu verehren.

1116 zogen Bischof Adalgott von Beltheim und Herzog Ludger von Magdeburg in die Lausitz, und zerstörten am Ufer der Spree ein heidnisches Heiligtum, den „Abgott Flinz“, der auf einem „flinßsteyne“ (Flinzstein) stand. Die erste schriftliche Erwähnung, eines Steins als Bestandteil eines Heiligtums in der Lausitz.

Der Geistliche Helmold von Bosau (1120–1177) nennt die Zahl derartiger Heiligtümer „Überfluss“, den Land und Städte der Slawen davon hatten.

Bischof Olaus Magnus (1490–1557) schrieb, über die heidnischen Skandinavier, dass sie die Sonne und den Mond verehrten und keine Sonnenuhren hatten. Sie bedienten sich stattdessen hoher Felssteine, „die teils durch Natur teils durch Kunst gestellt sind...“

David Cranz (1723–1777) von der Herrnhuter Brüdergemeinde beobachtete auch bei den Ureinwohnern Grönlands, dass sie die Wintersonnenwende an Felsen ablasen.

Die Zerstörung slawischer Götterfiguren durch Bischof Adalgott und Herzog Ludger auf der Kartusche einer historischen Karte von 1732.
Zničení slovanských idolů biskupem Adalgottem a vévodou Ludgerem na kartuši historické mapy z roku 1732.

I v Horní Lužici a Čechách existují Ďáblovky či Čertovy kameny, kazatelny, stoly, pekelná místa a čertovy kovárny, prohlubně se nazývají Čertova noha, Čertova strouha, Čertovo koryto nebo Čertovo posezení. Jednotlivým otvorům ve skalách se říká Čertovo okno, Čertova díra nebo Čertovo oko. Podle legendy se měli na některých horách mimo d'áblů prohánět i čarodějnice, skřítkové, čarodějové, trpaslíci, víly a mnoho dalších duchů. Dokonce i staří pohanští bohové se tam údajně stahovali zpět.

Der Slawenkönig Wladimir I. (links) und das heidnische Götterbild „Perun“ (rechts) mit Speiß und Schild auf einem Hügel oder Felsen umgeben von Fabelwesen.
Slovanský král Vladimír I. (vlevo) a pohanská modla Perun (vpravo) s kopím a štítem na kopci nebo skále, obklopený mýtickými tvory.

místní uctívají své Bohy na kopcích a pahorcích v hájích, na stromech a kamenech.

V roce 1116 táhli biskup Adalgott z Beltheimu a vévoda Ludger z Magdeburku do Lužice a zničili na břehu Sprévy pohanskou svatyni "Bůžek Flinz", který stál na "flinßsteyne" (Flinzové kameni). První písemná zmínka o kameni, jako součást svatyně v Lužici.

Darstellung der Gewohnheit den Sonnenstand an Felsen oder künstlich aufgerichteten Steinen abzulesen.
Znázornění obyčejů k vyčtení pozice slunce na skalách nebo uměle nastavených kamenech.

Duchovní Helmold z Bosau (1120–1177) označil počet podobných posvátných útočišť „přebytkem“, který země a města Slovanů měly.

Biskup Olaus Magnus (1490–1557) psal o pohanských Skandinávcích, že uctívali Slunce a Měsíc a neměli sluneční hodiny. Místo toho využívali vysokých skal, "které byly částečně utvářeny přírodou a zčásti vytvořeny uměleckou tvorbou ..." David Cranz (1723–1777) z Herrnhutského bratrstva (Moravští bratři/Ochranov) si také všiml mezi původními obyvateli Grónska, že odhukují zimní slunovrat na skalách.

O Slovanech věděl arabský cestovatel Al Masudi (kolem roku 895–957), že uctívali Slunce a postavili svatyně v přírodě k pozorování nebeských těles.

V jistém vyprávění o "velké bouři" z roku 995 jsou megality Irska označovány jako "celestrální index" = nebeský úkaz.

Pro českou oblast popisuje kronikář Kosmas z Prahy (kolem roku 1045–1125) svým krajanům také zvyk, že

Eine über 400-jährige Forschungstradition in der Oberlausitz

Pastor Martin Niger lebte von 1614-1630 in Weigsdorf, das heute Višňová heißt und in Tschechien liegt.

Er berichtete, dass der dortige Heidensteinfelsen (Pohanske Kameny) den Menschen einst als Göttertempel in Erinnerung war und zu seiner Zeit noch eine Frau in uralter Familientradition an diesem Felsen ihr Gebet in Richtung Sonnenauf- und -untergang verrichtete, wie auch in einem Kupferstich von 1486 dargestellt.

Ein Pfarrgutachten von 1764 bestätigte den Heidensteinfelsen von Višňová als schützenswertes Altertum und verhinderte eine geplante Sprengung.

In einer Beschreibung der Oberlausitz berichtet 1690 Magister Martin Grünwald über die einstige Verehrung des Gottes Czorneboh und über Altäre, deren Reste sich an verschiedenen Orten auf den Bergen bei Bautzen befinden sollten.

Die Gestirnsverehrung an einem Stein bezeichnete man 1486 als „teuffel petten“ (Teufelsanbeten). Uctívání hvězd na kameni bylo v roce 1486 označováno jako „teuffel petten“ (uctívání ďábla).

Der sorbische Pfarrer Abraham Frenzel aus Großpostwitz übersetzte 1712 die sorbische Flurbezeichnung „Prašchwiza“ des Czorneboh als „Frage- oder Orakelort“.

Magister Samuel Grosser sah 1714 in einigen Felsen der Oberlausitz künstliche Monumente und vermutete alte heidnische Grabstätten, da man an einzelnen Urnen fand.

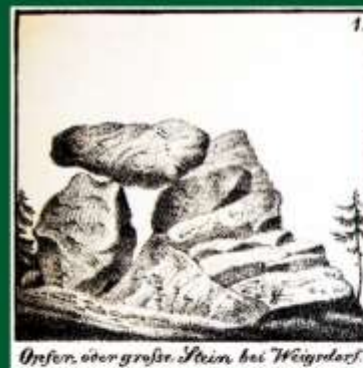
Der Zittauer Bürgermeister Johann Benedict Carpzov wusste 1716 von Felsen in der Oberlausitz, die für „Opfer-Tische“ und „Begräbnis-Altäre“ gehalten wurden.

Der Pfarrerssohn Magister Samuel Friedrich Bucher (1692-1765) aus Königshain schrieb in seiner Dissertation „Observationes antiquitates passionales“ von einer Höhlung, die in den Totensteinfelsen gearbeitet war, damit die Sonne gegen Osten angebetet werden konnte.

Pfarrer Christian Knauth war sich 1765 sicher, dass den Vorfahren der Sorben an besonderen Plätzen und zu gewissen Zeiten Götzen und Geister erschienen. Pfarrer Johann Gottlieb Lindemann meinte 1784, dass der oberste Gott der Slawen, Svantevit, deswegen vier Gesichter hatte, weil er den Sonnenlauf mit den vier Jahreszeiten verkörperte.

Více než 400letá výzkumná tradice v Horní Lužici

Duchovní Martin Niger žil od roku 1614 – 1630 ve Višňové, dřívějším Weigsdorfu, ležícím v Čechách. Zpravuje o tom, že místní Pohanské kameny zůstaly lidem kdysi ve vzpomínkách jako Boží chrám a ještě v jeho době jistá žena podle pradávnej rodinné tradice prakticovala modlitbu k této skále směrem k východu a západu slunce, jak je znázorněno i v mědirytině z roku 1486.

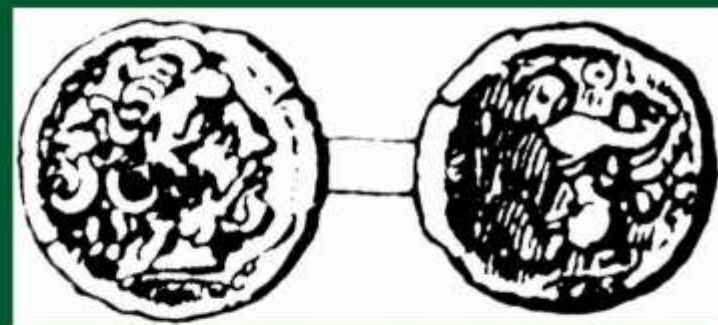
Dobrozdání faráře z roku 1764 potvrdilo Pohanskou skálu ve Višňové jako starověký poklad, který je nutné zachovat a tím se zabránilo plánovanému odstřelu.

V popisu Horní Lužice z roku 1690 uvádí magister Martin Grünwald kdysi uctívaného boha Czornebohu (Prašice) a o oltářích, jejichž pozůstatky byly nalezeny na různých místech kopců u Budyšina. Abraham Frenzel z Großpostwitz přeložil v roce 1712 lužickosrbské označení nivy „Prašchwiza“ Czornebohu "místem témat či proroctví".

Magistr Samuel Grosser viděl v roce 1714 v některých skalách Horní Lužice umělé pomníky a domníval se, že jde o starověké pohanské hroby, protože u nich byly nalezeny urny. Žitavský starosta Johann Benedikt Carpzov věděl v roce 1716 o skalách v Horní Lužici, které byly považovány za "obětní stoly" a "pohřební oltáře".

Syn faráře, magister Samuel Friedrich Bucher (1692-1765) z Königshainu, píše ve své disertační práci „Observationes antiquitates passionales“ o vyhloubené díře v kameni mrtvé skály, aby bylo možné uctít Slunce modlitbou směrem k východu.

Farář Christian Knauth byl v roce 1765 přesvědčen, že se předkové Srbů objevovali na speciálních místech a v určitých dobách a objevovali coby modly nebo duchové. Farář Johann Gottlieb Lindemann řekl v roce 1784, že nejvyšší bůh Slovanů Svantevit, měl čtyři tváře proto, že ztělesňoval cestu Slunce čtyřmi ročními obdobími.

Auf dem Totenstein gefundene griechisch-keltische Silbermünze mit der Darstellung des Königs von Makedonien, Philipp dem II. (382-336 v. Chr.) als Zeus/Jupiter. Recko-keltská stříbrná mince nalezená na Totensteinu zobrazující krále Makedonského, Filipa II. (382-336 př. n.l) jako Zeus/Jupiter.

Der Görlitzer Historiker Karl Gottlob Anton berichtet 1783, von der Tradition, dass Pfarrer der Niederlausitz nach der Predigt den Sorben den Mondlauf verkünden mussten.

Pfarrer Pannach aus 1797 den nahe der Kirche Teufelsstein einen „Altar der „absichtliche“ natürlichen Lage der Der sächsische Benjamin Preusker (1786-legendenumwobenen Fels-Oberlausitz heidnische Göttertempel für einen Sonne an bestimmten Sonnenauf- und -untergang diesen Fels- und Bedeutung zu wie zeichnete einige von ihnen, Teufelsstein von Pließkowitz Rachlau (10) und die Teufelsfenster auf dem Der Arzt Johann verband die „Felsaltäre“

Der Teufelsstein bei Grotta

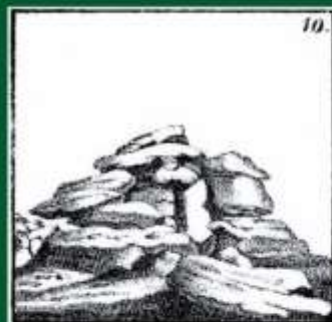
*Zeichnung aus dem Schlesischen Sagenschatz von 1840
Kresba ze slezské pokladnice pověstí z roku 1840*

1830 neben der Sonne auch mit dem Mond. 1836 veröffentlichte Johann Mathias Kalina von Jäthenstein sein Werk „Böhmische heidnische Opferplätze, Gräber und Altertümer“. Er sah als einen bevorzugten Standort früher christlicher Kirchen, „Berge und Hügel, die dem heidnischen Gottesdienst und ...Opfer gewidmet“ waren. 1844 kaufte der Preußische König Friedrich Wilhelm IV. auf Betreiben Oberlausitzer Grundherren den vom Steinabbau bedrohten Totenstein bei Königshain und stellte ihn als Denkmal der Vorzeit unter Schutz.

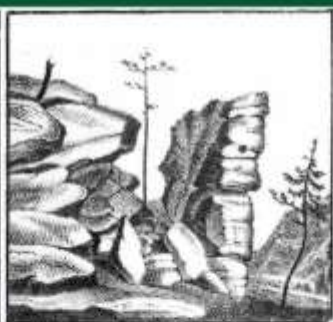
Pfarrer Carl Joachim Thomas Haupt (1829-1882) veröffentlichte 1862 das Sagenbuch der Lausitz und listete eine Reihe mutmaßliche „heilige Heine“ der Oberlausitz auf. Dr. Alfred Moschkau schlug 1885, wie schon Preusker, einen Bogen von den „Felsaltären“ des Oberlausitzer Mittelgebirges über die Megalithen Norddeutschlands und Skandinaviens bis nach Stonehenge in England.

Dass verschiedene Berge und Felsen der Oberlausitz in prähistorischer Zeit Heiligtümer waren gehörte zum Grundverständnis sowohl der 1779 gegründeten Oberlausitzer Gesellschaft der Wissenschaft, als auch der 1888 gegründeten Gesellschaft für Anthropologie und Urgeschichte der Oberlausitz.

Malschwitz bezeichnete von Kleinbautzen gelegenen Abgöttere“ und stellte Veränderungen an der Felsblöcke fest. Altertumsforscher Karl (1871) sah in verschiedenen und Steinformationen der Opferaltäre und Sonnenkult, bei dem die Tagen im Jahr zum angebetet wurde. Er maß Steinformationen die gleiche Stonehenge in England und wie zum Beispiel den (4); die Teufelskanzeln von Teufelssteine mit dem Czorneboh (7) Gottfried Bönisch der Oberlausitz

Teufelskanzeln bei Rachlau.

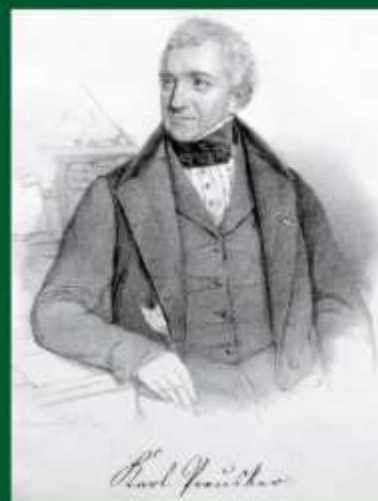
Teufelsfenster bei Krummholz.

Totenstein bei Königshain.

Historik ze Zhořelce Karl Gottlob Anton prohlásil v roce 1783, že z tradice museli faráři z Dolní Lužice po kázání oznamovat Lužickým Srbům měsíční fáze.

Farář Pannach z Malschwitz označil v roce 1797 v blízkosti kostela z Malého Budyšina se nacházející skálu jako „oltář uctívání změny na přirozené Saský badatel starověku (1786-1871) viděl v formacích kamenů v opředené obětní oltáře a kultu. Právě u nich bylo v určitých dnech v roce Slunce. Těmto skalním a přikládal stejný význam a několik z nich nakreslil. kámen u vesničky řazatelnu z Rachlau (10) Čertovým oknem na hoře

Karl Gottlob Anton

Podle lékaře Johanna "skalní oltáře" Horní Slunce také propojení s Měsícem.

V roce 1836 vydal Johann Mathias Kalina z Jäthensteinu své dílo "Česká pohanská obětní místa, hroby a starověké antikvity". Viděl oblíbená místa dřívějších křesťanských mší, "hory a kopce věnované pohanským bohoslužbám a ...uctívání obětí".

V roce 1844 koupil pruský král Friedrich Wilhelm IV. z podnětu Hornolužických pánů kamenolom Totenstein u Königshainu, který byl ohrožen těžbou a ustavil ho jako památník minulosti pod ochranu. Haupt (1829-1882) publikoval v roce 1862 knihu pověstí z Lužice a sepsal seznam několika údajných "svatých hájů" Horní Lužice.

V roce 1885 Alfred Moschkau, podobně jako již Preusker, vystřelil lukem ze "skalních oltářů" Hornolužického horského pohoří přes megality severního Německa a Skandinávie až do Stonehenge v Anglii.

Že byly různé hory a skály Horní Lužice v prehistorických dobách svatyněmi, patří k základnímu poznání, stejně jako založení Hornolužické vědecké společnosti v roce 1779, tak Společnosti pro antropologii a prehistorii Horní Lužice, založené v roce 1888.

Archäologische Grabungen am Teufelsstein von Pließkowitz/Kleinbautzen brachten 1903 die Erkenntnis: „Die Felsblöcke selbst sind als ein megalithisches (dolmenartiges) Denkmal einer sehr alten Zeit (Steinzeit?) zu betrachten, ob Grabmal oder Stätte der Gottesverehrung, bleibt unentschieden.“

1937 vermutete der Astronom und Leiter der Leipziger Universitätssternwarte Joseph Hopmann in näpfchenartigen Vertiefungen verschiedener Fels- und Steinformationen der Oberlausitz Sternbilddarstellungen. Die Steine, deren Sternbilder er identifiziert zu haben glaubte, nannte er „Sternensteine“.

Das Rätsel im Wald hinter dem Haus

Im Jahr 2006 führten Wanderungen auf den Spuren alter Oberlausitzer Sagen die Heimatforscher Dr. Hilmar Hensel und Ralf Herold unter anderem auch zu den von Preusker benannten „Opferrtären“ und „Göttertempeln“. Dabei fiel ihnen auf, dass verschiedene dieser Steinformationen eine zum Teil stark regulierte Gestalt besaßen, die häufig im Zusammenhang mit auffälligen Sichtöffnungen zu stehen schien. Weil diese Öffnungen zum Himmel gerichtet waren, wurden astronomische Beobachtungen in vorgeschichtlicher Zeit an den Felsen für möglich gehalten. Im Jahr 2007 von ihnen durchgeführte Messungen zeigten, dass die Öffnungen wie die Tore von Stonehenge kalendarische Sonnenbeobachtungen gestatteten und auf die Termine der Sonnenwenden und Tagundnachtgleichen orientiert waren. Die Felsen stellten somit Sonnenuhren für das Jahr dar. Die Forschungsergebnisse wurden an der Sternwarte Sohland zur Diskussion gestellt und Exkursionen wurden organisiert.

Für die wissenschaftliche Erforschung des Phänomens gründete der Verein der Sternwarte „Bruno-H.-Bürgel“ Sohland/Spree e.V. noch im gleichen Jahr die Fachgruppe Archäoastronomie und rief das Forschungsprojekt „Götterhand“ ins Leben, welches seinen Namen nach

einer handförmigen Auswitterungsmulde auf der Teufelskanzel bei Sora bekam (das erste vermessene Objekt).

Um möglichst viele Verdachtsobjekte beobachten zu können und schnell auswertbare Ergebnisse zu erhalten, warb die Fachgruppe Archäoastronomie bei Schülern des Immanuel-Kant-Gymnasiums Wilthen um Mithilfe. Die Resonanz war hoch. Es bildeten sich vier Schülergruppen mit 4-6 Schülern, die sechs Objekte aufsuchen und das Erscheinen der Sonne in den jeweiligen Sichtöffnungen fotografisch dokumentieren wollten. Die Aktion wurde ein grosser Erfolg. Alle waren begeisterte. Die praktischen Beobachtungen und entstandenen Fotos belegten, dass sich die Felsen vorzüglich für kalendarische Sonnenbeobachtungen eignen.

Archeologische Ausgrabungen auf dem Čertově kameni v Pließkowitz/Malý Budyšín, braly v roce 1903 poznatky: "Samotné skalní bloky je třeba považovat za megality (druh dolmenu – kamenného stolu) pomníky z dávných dob (doba kamenná?), zda jde o hrob nebo místo uctívání zůstává nerozhodnuté."

V roce 1937 se domníval astronom a vedoucí Lipské univerzitní observatoře Joseph Hopmann, že miskovité prohlubně různých skalních a kamenných útvarů znázorňují souhvězdí Horní Lužice. Kameny, jejichž souhvězdí považoval za identifikované, nazval „Hvězdné kameny“.

Záhady v lese za domem

Vlastivědní badatelé Dr. Hilmar Hensel a Ralf Herold putovali v roce 2006 po stopách pověstí Horní Lužice a navštívili mezi jinými i od Preiskera pojmenované „Obětní oltáře“ a „Boží chrámy“. Zde jim byla nápadná skutečnost, že spousta z nich měla svůj tvar silně opracovaný, zvláště zřetelně byly uměle vytvořené průhledové otvory. Protože tyto díry směřovaly vzhůru k nebi, vycházeli oba muži z možného astronomického pozorování oblohy v prehistorické době. V roce 2007 provedli měření a zjistili, že otvory jsou, podobně jako kameny ve Stonehenge, kalendářní pozorovatelné Slunce a jsou zaměřeny na termíny slunovratů a rovnodenností. Tyto kameny tedy představují sluneční hodiny pro celý rok. Výsledky výzkumů byly tématem diskuze ve Hvězdárně v Sohlandu a na tato místa jsou organizovány exkurze. Pro vědecký výzkum tohoto fenoménu založilo občanské sdružení Hvězdárny „Bruno-H.-Bürgela“ v Sohlandu nad Spřevou ještě ve stejném roce odbornou skupinu pro archeologickou astronomii a uvedlo tak do života projekt, který se nazývá „Země bohů / Boží ruka“ (Götterhand), byl nazván podle prolákliny způsobené povětrnostními vlivy ve tvaru ruky na Čertově kazatelně u obce Sora (první zaměřený objekt).

Aby bylo možné sledovat velké množství objektů a získat v krátkém čase mnoho vyhodnotitelných údajů, zajistila si pracovní skupina archeologické astronomie pomoc u studentů Gymnázia Immanuela Kanta ve Wilthen. Ohlas byl velký. Utvořily se čtyři skupiny, ve kterých bylo 4-6 studentů. Každá skupina vyhledala šest objektů a snažila se fotograficky zdokumentovat úkaz slunečních paprsků v jednotlivých otvorech. Tato akce měla velký úspěch. Všichni byli nadšení. Praktická pozorování a výsledná fotografická dokumentace ukázaly, že se skály výborně hodí pro kalendářní pozorování Slunce.

Erste Fotos 2007 mit Schülern des Immanuel-Kant-Gymnasiums Wilthen von der Herbst-Tagundnachtgleiche (links) und der Wintersonnenwende (rechts) am Hornsberg an der Deutsch-Tschechischen Grenze zwischen Sohland und Sluknov.

První snímky z roku 2007, na kterých jsou studenti Kantova gymnázia ve Wilthenu před podzimní rovnodenností (vlevo) a před zimním slunovratem (vpravo) na kopci Hornsberg na Česko-německé hranici mezi městy Sluknov a Sohland.

Seither ist es Tradition, dass alljährlich Schülergruppen in der Sternwarte archäoastronomische Forschungsaufgaben erfüllen. Sie vermessen und fotografieren Objekte, informieren sich über das Funktionsprinzip kalendarischer Sonnenbeobachtungen, fertigen Dokumentationen an, bauen Modelle und halten Vorträge über ihre Ergebnisse in der Sternwarte Sohland.

Od té doby se stalo tradicí, že každým rokem skupiny studentů plní ve Hvězdárně v Sohlandu archeologické astronomické výzkumné úkoly. Měří a fotografují objekty, informují se o funkčním principu kalendářního pozorování Slunce, zhotovují dokumentace, staví modely a referují a výsledcích svého výzkumu v Hvězdárně Sohland.

Seit 2010 organisiert die Fachgruppe Archäoastronomie der Sternwarte Sohland zur Sommersonnenwende öffentliche Exkursionen, sogenannte „Zeitreisen“, bei denen die Sonne in den kalendarischen Sichtöffnungen verschiedener Objekte beobachtet werden kann.

Im Jahr 2012 kam erstmals auch eine internationale Videokonferenz zu stande, bei der per mobilem Internet der Sonnenuntergang der Sommersonnenwende gleich an mehreren mutmaßlichen Sonnenheiligtümern Europas zeitnah beobachtet werden konnte.

Ab dem Jahr 2013, dem 50. Jahr des Bestehens der Sternwarte Sohland und dem aus diesem Anlass durchgeführten 1. Tag der Archäoastronomie, konnte zusätzlich die erste Liveverbindung mit Stonehenge in England erreicht werden. Dabei fungierte die Sternwarte in Sohland als internationale Zentrale.

Od roku 2010 organizuje odborná skupina archeoastronomie Hvězdárny v Sohlandu u příležitosti letního slunovratu veřejné exkurze, takzvané „Cestování v čase“, při kterých mají účastníci možnost sledovat paprsky Slunce v kalendářních průhledových otvorech nejrůznějších objektů.

V roce 2012 se poprvé konala mezinárodní videokonference, která za pomoci mobilního přenosu dat přenášela aktuálně internetem západ Slunce při letním slunovratu z několika domnělých sluneční svatyně Evropy.

V roce 2013, v rámci 50. výročí existence Hvězdárny Sohland a k tomuto jubileu realizovaného 1. dne archeoastronomie, bylo navázáno další živé spojení se Stonehenge v Anglii. Hvězdárna v Sohlandu zde působila jako mezinárodní centrála.

Die Sternwarte in Sohland als Zentrale der internationalen Videokonferenz 2014 und das Außenteam an der Steinernen Himmelsscheibe von Neusalza-Spremberg.

Hvězdárna Sohland jako centrála mezinárodní videokonference v roce 2014 a externí tým na kamenné Nebeské kopuli/plástvi v Neusalza-Sprembergu.

Grosszügig gefördert durch den europäischen Sozialfond, organisierte 2013/2014 der Verein der Sternwarte Sohland ein Jugendprogramm für tschechische und deutsche Schüler. Das Programm trug den Titel „Über Grenzen zu den Sternen - Auf der Suche nach dem Stein der Weisen“ und beinhaltete unter anderem auch archäoastronomische Themen.

Das erforschte Phänomen verdeutlicht den Jahreslauf der Sonne und die damit verbundene prähistorische Kalendertechnik sehr eindrucksvoll und das in einer authentischen Atmosphäre, wie man sie bisher nur an vorzeitlichen Großsteinmonumenten wie Stonehenge im fernen England erleben durfte.

Vielleicht eine Anregung für den Ein- oder Anderen, in die Wanderstiefel zu schlüpfen und die Bergwelt der Oberlausitz und Böhmens einmal auf ungewöhnliche Weise als „Jäger des Lichts“ zu erkunden.

V roce 2013/2014 se uskutečnil mládežnický projekt pod názvem: „ Přes hranice k hvězdám – hledáme Kámen mudrců“. Tento projekt byl štědře podpořen Evropským sociálním fondem a zúčastnili se ho čeští a němečtí žáci a studenti. Obsahem byla mimo jiné i archeologická astronomická témata.

Sledovaný úkaz znázorňuje roční koloběh Slunce a s ním spojenou prehistorickou kalendářní techniku. Toto se děje za velice efektivní a autentické atmosféry, něco podobného bylo možné zažít pouze u prehistorických kamenných monumentů ve Stonehenge ve vzdálené Anglii.

Snad jsme v našem textu někoho motivovali, aby nazul své pohorky, a vyrazil neobvyklým způsobem do kopcovité krajiny Čech a Horní Lužice a stal se „lovcem světla“.

Auch in Tschechien gibt es eine Reihe funktionstüchtiger Objekten wie zum Beispiel den Teufelsstein von Jablonec, die Teufelsschmiede bei Bukové, die Skala Buchta bei Velké Hamry oder der Pohanske Kameny bei Višňová.

Také v České republice existuje celá řada funkčních objektů jako například Čertovy kameny u Jablonce, Čertova kovárna u Bokové, skála Buchta u Velkých Hamrů nebo Pohanské kameny u Višňové.

Kleine Mythologie der Oberlausitz

Noch bevor in der Oberlausitz die ersten Sagen und Legenden aufgeschrieben wurden, wusste man bereits, dass es Felsen gab, an denen die Sonne verehrt wurde. Die Letzten, welche den Gebrauch dieser „Sonnenheiligtümer“ kannten, dürften die Vorfahren der heutigen Sorben gewesen sein.

Sie verehrten eine Vielzahl an Göttern. Die bedeutendsten waren mit der Sonne verbunden. den Widerhall ihrer einstigen Macht in bedeutender Berge zu vernehmen und setzten ihnen mit dieser Deutung ein Denkmal bis in unsere Zeit. So gibt es in der Oberlausitz den Berg Czorneboh; das heißt auf Deutsch „Schwarzer Gott“. Er war der Sonnengott der dunklen Tages- und Jahreszeit. Mit ihm verband sich Unglück und Missgeschick. Ihm gegenüber steht der Berg Bieleboh; auf Deutsch „Weiser Gott“. Andere nannten diesen Gott auch Svantovit. Er war der Sonnengott des hellen Tages und der warmen Jahreszeit - der oberste Gott der Slawen. Er hütete das Glück und die Zuversicht. Mit ihm verbunden war Jutrobog; der Gott des Morgens. Auf seinen Namen soll der Jüttenfelsen auf dem Sonneberg bei Ottenhain und der Jüttelberg an der Tschechischen Grenze zurückgehen. Ihn begleitete die Göttin Ostara, die blumenstreuende Morgenröte und Göttin des Frühlings. Ihren Berg, gekrönt von ihrem „Felsaltar“, meint man im Hochstein bei Ostro verorten zu können. Man nannte den Berg auch Sibyllen- oder Sibinnenstein und meinte dieser Name könnte sich von jenen weissagenden Frauen der Antike herleiten.

Malá mytologie Horní Lužice

Již předtím, než byly v Horní Lužici zaznamenány první ságy a legendy, bylo známo, že tambyly skály, na nichž bylo uctíváno Slunce. Poslední, kteří obyčej "Sluneční svatyně" znali, mohli být předky dnešních Srbů. Uctívali různé bohy. Nejvýznamnější byli spojováni se Sluncem. Místní historici si mysleli, že odraz jejich bývalé moci mohl být vyslyšen ve jménu významných hor a s touto interpretací jim předali památník až do naší doby. Například v Horní Lužici se nachází hora Czorneboh, což znamená v němčině „Schwarzer Gott“, v překladu pak „Černý sluneční bůh temných dnů a bůh/Bělohoh“. Jiní také nazývali Bieleboh, v němčině „Weißer bůh/Bělohoh“. Byl to sluneční bůh jasného dne a období – nejvyšší bůh Slovanů. Naproti němu je hora Svantovit. Byl to ročních období. S ním bylo tohoto boha Svantovit. a teplého ročního období – nejvyšší bůh Slovanů. Střežil štěstí a naději.

S ním byl spojen Jutrobog, bůh rána. K jeho názvu by se měl vztahovat Jüttenfelsen na Sonnebergu v Ottenhainu a Jüttelberg (Jitrovník) na českých hranicích. Doprovázela jej bohyně Ostara, bohyně svítání a jara. O její hoře, korunované "skalním oltářem" se říká, že se nachází v Hochsteinu u Ostra. Hora byla také nazývána Sibyllen- nebo Sibinnenstein (Sibylina skála) a tento název mohl být odvozen od těchto legendárních věštkyň antiky. U Germánů vykonávaly tři Norny (sudičky) podobné úkoly a mezi Slovany to byly bohyně osudů Zory - tři bohyně nebes a světla. Stejně jako Norny hlídaly vlka nebo psa, který byl uvázan k Severce, aby nesežral Slunce.

Bei den Germanen erfüllten die drei Nornen ähnliche Aufgaben und bei den Slawen waren es die Schicksalsgöttinnen Zorya - drei Himmels- und Lichtgöttinnen. Wie die Nornen bewachten sie einen Wolf bzw. Hund, der am Polarstern angekettet war, damit er nicht die Sonne auffraß. Der Kottmarberg soll an die Göttin Mara erinnern, die weiße Mittagsfrau, welche zur Mittagszeit als heller Schein aus einem Felsen trat und mit ihrer Sichel für das Lebensende stand. Sie vermochte Menschen in Steine zu verwandeln. Ein weiterer Gott der Finsternis und des Todes war Pikollos. Sein Berg ist der heutige Picho. Auf einem Stein thronte der Gott Flinz. Er stellte einen Toten dar. Vielleicht waren Flinz und Pikollos identisch. Radeberg hieß neben der bekannten „Bierstadt“ einst auch der Keulenberg bei Oberlichtenau. Der Gott Radegast sollte einst auf diesem Berg verehrt worden sein - der Kriegername des Sonnengottes Svantovit. Den Thromberg bei Bautzen nannte man eins auch Thronberg. So genannt wegen sieben Sorbenkönigen, welche auf ihm begraben sein sollen. Sieben ist die Sternenzahl des den Frühling verkündenden Siebengestirns.

Weiterhin gibt es gleich mehrere Berge der Sonne und zahlreiche Haine, die einst wie Kirchen unter freiem Himmel für die Götterverehrung worden sein sollen. die Religion der vor den Sorben in der soll in Flurnamen Ottenhain meinte Gottes Odin deuten Wodan genannt, war Germanen und besaß Wenn es in den stürmte, nannte man Jagd“. Sein Sonnenstrahl. Sohland

die Hölle im Namen tragen. Denn die christlichen Bauern, welche die Oberlausitz im Mittelalter besiedelten, sahen in den alten Göttern nichts anderes als den Teufel selbst. Die Stätten der einstigen Götterverehrung wurden demzufolge Teufelskanzeln, Teufelstische, Teufelssteine, Hölle oder Hexenberg genannt.

Hund, der

Ostara und Jutrobog

besucht Aber auch Völker, welche Oberlausitz lebten, widerhallen. Den Ort man als Hain des zu können. Odin, auch der oberste Gott der Akzente der Sonne. nächtlichen Wäldern das „Wotans wilde Speer war ein

Am Kälberstein bei gibt es einen Gipfel mit dem Namen Thor-Hübel. Thor war der germanische Gott des Donners, der Vegetation und der Naturphänomene. Seine Waffe war ein Hammer. Die Altäre jener mythologischen Wesen sollen jene Felsen gewesen sein, welche heute noch den Teufel, die Hexe oder

Kottmarberg má připomínat bohyni Maru, bílou paní poledne, která vystoupala v poledne jako jasná záře ze skály a stála tu se srpem k ukončení života. Dokázala přeměnit lidi na kameny. Dalším bohem temnoty a smrti byl Pikollos. Jeho hora je dnešní Picho. Bůh Flinz trůnil na skále. Představoval mrtvého. Možná že byli Flinz a Pikollos totožní. Radeberg byl vedle slavného "města piva", kdysi také nazýván Keulenberg (Keule=kyj) u Oberlichtenau. Bůh Radegast měl být kdysi na této hoře uctíván - bojovné jméno boha Slunce Svantovita.

Hora Thromberg v Budyšině se také nazývala Thronberg. Bylo to kvůli sedmi srbským králům, kteří na ní měli být pohřbeni. Sedm je hvězdné číslo sedmi nebeských těles, které oznamují jaro.

Navíc je zde několik hor Slunce a větší počet hájů, které měly být kdysi navštěvovány jako přírodní kostely pod širým nebem pro uctívání Boha. Ale také vyznání lidí, kteří žili v Horní Lužici před Srby, se má v

názvech polí a nivy ještě objevova

. Obec Ottenhain mohla znamenat háj boha Odina. Odin, nazývaný také Wodan, byl nejvyšší bůh Němců a měl akcenty Slunce. Když v nočním lese "Wotanův divoký lov". Na Kälbesteinu u

bouřilo, říkalo se tomu

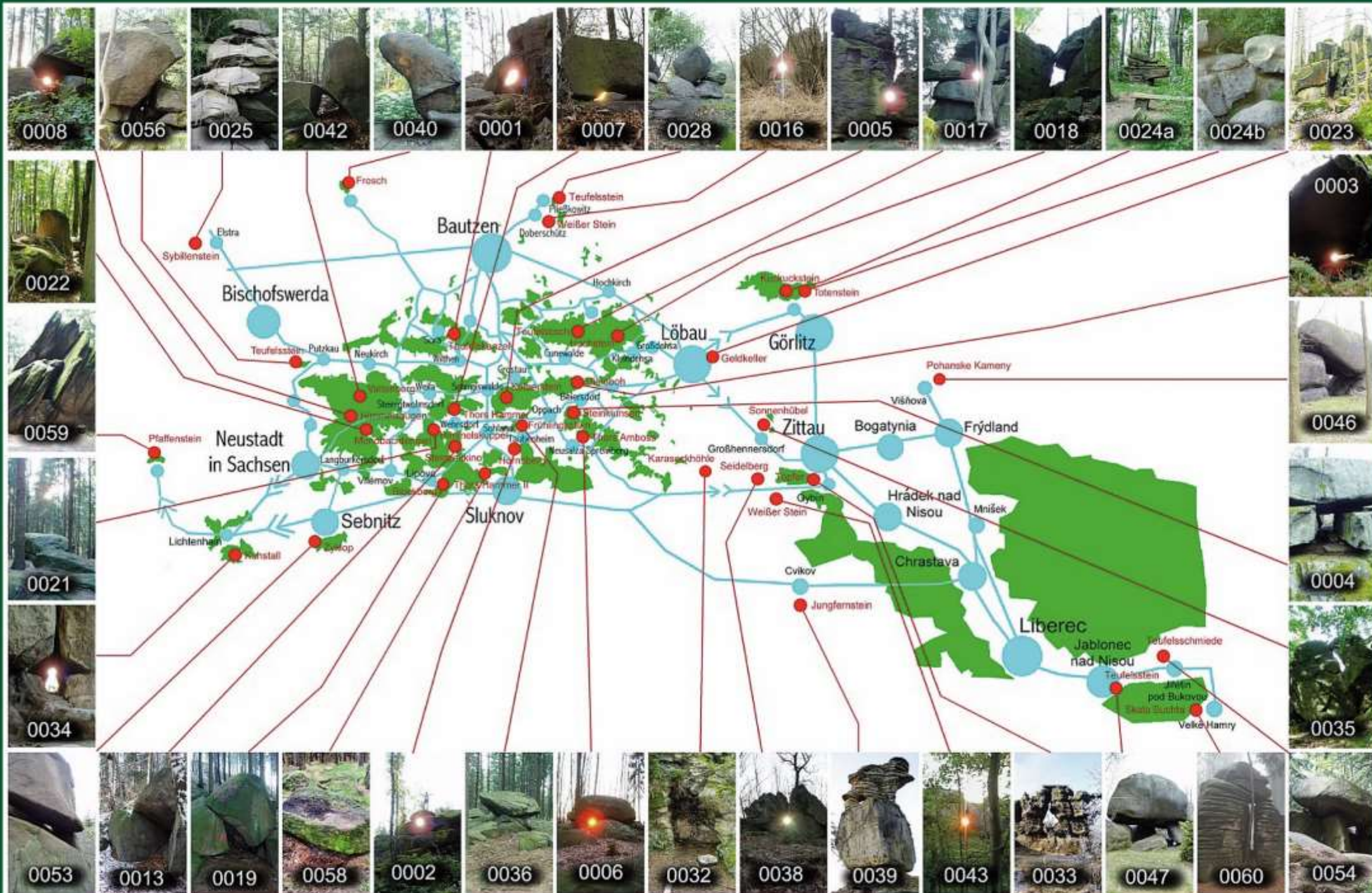
Jeho kopí bylo slunečním paprskem.

Sohlandu se nachází Thor-Hübel (Tórův kopeček). Tór byl germánský bůh hromu, vegetace a přírodních jevů. Jeho zbraň bylo kladivo.

mytologických bytostí měly být skály, které ještě stále mají d'ábla/čerta, čarodějnicí nebo peklo ve svém pojmenování. Křesťanští rolníci, kteří se ve středověku usadili v Horní Lužici, neviděli ve starých bozích nic jiného než samotného d'ábla. dřívějšího uctívání bohů byla proto nazvána jako d'ábelské/čertovy kazatelny, d'ábelské stoly, čertovy kameny, peklo nebo čarodějný kopec.

Mutmaßliche Sonnenheiligtümer Sachsens und Böhmens / Domnělé sluneční svatyně v oblasti Saska a Čech

Erläuterungen/Abkürzungen/Hinweise

Die Index-Nummerierung ist nicht fortlaufend. Fehlende Objekte sind entweder bisher unerforscht oder befinden sich außerhalb der dargestellten Region.
GPS-Koordinaten (überwiegend www.panoramio.com) vereinheitlicht mit Konverter <http://boulter.com/gps/> ohne Gewähr.

Verwendete Abkürzungen: L = Objekt leicht zu finden, teilweise ausgedeutet, auf Landkarten vermerkt bzw. örtlich bekannt;
S = Objekt schwer zu finden und zurzeit örtlich kaum bekannt; SSW = Sommersonnenwende; WSW = Wintersonnenwende; TNG = Tagundnachtgleichen;
SA = Sonnenaufgang; SU = Sonnenuntergang; M = gegen Mittag; STL = Simulation mit Taschenlampe; FM = Fotomontage;
Objektname in Anführungszeichen („“) = gewählter Arbeitstitel

Nicht alle Objekte sind touristisch erschlossen. Der Besuch der Objekte erfolgt eigenverantwortlich und auf eigene Gefahr. Alle auf Informationen dieser Broschüre gegründeten Haftungsansprüche sind ausgeschlossen.

Sonnenbeobachtungen sind abhängig vom Wetter je Kalenderereignis ca. 3-8 Wochen möglich.

Sicherheitshinweis: Der ungeschützte Blick in die Sonne sollte vermieden werden. Er kann das Auge schädigen. Brillen oder Kameraoptiken erhöhen die Gefahr. Ungefährlich sind elektronische Sucher oder Displays digitaler Geräte.

Weitere Informationen und Ortsangaben: Panoramakarte der Touristischen Gebietsgemeinschaft Oberlausitzer Bergland von 2013; Infopack der Fachgruppe Archäoastronomie der Sternwarte Sohland „Sonnenheiligtümer der Oberlausitz“; Wikipedia „Sternwarte/Sohland“; www.panoramio.de (Photos by Götterhand); www.goetterhand.de.

Die Fachgruppe Archäoastronomie der Sternwarte Sohland wünscht gutes Gelingen und viele Tage Sonnenschein!

Vysvětlivky/zkratky/pokyny

Číslování není kontinuální. Chybějící objekty buď doposud nejsou prozkoumány, nebo se nacházejí mimo znázorněnou oblast.
GPS-souřadnice (převážně www.panoramio.com) jsou sjednoceny za pomoci konvertoru <http://boulter.com/gps/> bez záruky.

Použité zkratky: L = objekt lze lehko nalézt, částečně vyznačeno, existuje na mapách nebo je místně známý.
S = Objekt lze nalézt obtížně a v současné době je místně téměř neznámý.; SSW = letní slunovrat; WSW = zimní slunovrat; TNG = rovnodennost; SA = východ Slunce; SU = západ Slunce; M = polední čas; STL = simulace s baterkou;
FM = fotomontáž; jméno objektu v uvozovkách („“) = vybrané pracovní pojmenování

Všechny objekty nejsou turisticky zpřístupněny. Vaše návštěva těchto objektů je na vlastní nebezpečí. Všechny informace, které obsahuje tato brožura, jsou vyjmuty z ručení. Pozorování Slunce jsou závislá na počasí a povaze úkazu většinou cca. 3-8 týdnů.

Upozornění zdravotního rizika: přímý pohled do paprsků Slunce bez ochranných pomůcek je nebezpečný pro Vaše oko. Může jej poškodit. Brýle nebo optika fotoaparátů mohou toto nebezpečí zvýšit. Bezpečné jsou elektronické hledáčky anebo obrazovky digitálních přístrojů.

Další informace a údaje k místům: Panoramatické mapy Turistického svazu Hornolužická vrchovina z roku 2013; informační balíček odborné pracovní skupiny Archeoastronomie Hvězdárny Sohland „Svatyně Slunce v Horní Lužici- „Sonnenheiligtümer der Oberlausitz“; Wikipedia „Sternwarte/Sohland“; www.panoramio.de (Photos by Götterhand); www.goetterhand.de.

Odborná pracovní skupina Archeoastronomie Hvězdárny Sohland přeje hodně úspěchů a mnoho slunečních dnů!

Index 0001	Index 0002	Index 0003	Index 0004	Index 0005	Index 0006	Index 0007
						
Teufelskanzel „Götterhand“	Hornsberg „Heidentempel“	Bieleboh „Teufelsobservatorium“	Steinklunsen „Altarhöhlentempel“	Kälberstein „Totenkopftaltar“	Hainberg „Thors Amboss“	„Thors Hammer I.“
Sachsen 02681 Wilthen Sachsen	02689 Sohland/Spree Sachsen	02736 Beiersdorf Sachsen	02736 Beiersdorf Sachsen	02689 Sohland/Spree Sachsen	Sachsen 02742 Neusalza- Spremberg	Sachsen 02689 Wehrsdorf
Auffindbarkeit Nalezitelnost						
S	S	S	S	L	L	S
GPS: N 51° 07.067' E 14° 23.283'	GPS: N 51° 02.147' E 14° 27.532'	GPS: N 51° 04.850' E 14° 31.283'	GPS: N 51° 03.833' E 14° 31.517'	GPS: N 51° 04.357' E 14° 27.289'	GPS: N 51° 02.545' E 14° 32.142'	GPS: N 51° 03.717' E 14° 23.400'
Kalendarische Sonnenereignisse Kalendářní jev						
WSW cca.M (Foto); SSW/SA; TNG/SA; TNG/SU	WSW cca.M (Foto); TNG/SA - SSW/SA	TNG/SA (Foto)	WSW cca. M; f0 SSW/SA (Foto); cca. TNG/SA	WSW cca. M+SU; (Foto); SSW/SA; TNG/SA; ca. TNG/SU	WSW/SA, ca. M+SU; SSW/SA+SU (Foto); TNG/SA; Beltane SU	WSW/SA+SU; SSW/SA; TNG/SA+SU (Foto)
Sagen/Überlieferungen/Funde pověst/tradice/nález						
Teufelskanzel und Teufelssitzplatz, Hexentanzplatz; Revier der „Wilden Jagd“; Fund eines Feuersteinwerkzeugs; östlicher Berggipfel heißt Sonneberg Čertova kazatelna a Čertovo posezení, Taneční parket čarodějnic, Revír „divokých hojů“; nález pazourků; východní vrchol hory se nazývá Sonneberg- Sluneční hora	Nachbarorte tragen die Bezeichnung „Hain“; Bergzug mit Teufelssage und Teufelskanzel, auch Götzenstein genannt; Schatzsage Vedlejší místa se nazývají „Hain - háj“; Pohoří s pověstí o Dáblovi a Dáblově kazatelně; nazývané též Kámen modly; pověst o pokladu	Bieleboh = Weißer Gott; Götterberg der Sorben; Teufelsfenster; Schatzsage; Opferaltar Bieleboh = Bílý Bůh; kopec Bohu Lužických Srbů; Dáblovo/Čertovo okno; Pověst o pokladu; Obětní oltář	Eingemeißeltes ca. 1m großes Wappenschild mit Malteserkreuz Vytesaný cca 1 m vysoký erb s Maltézským křížem	Sage vom verirrten Kalb; Teufels- waschplatz mit Seifennäpfcchen und Waschbecken; ein Felsen heißt Teufelskanzel Pověst o zbloudilé ovečce; Dáblova koupelna s prohloubením na mýdlo a umyvadlem; jedna ze skal se nazývá Dáblova/ Čertova kazatelna	Teufelsschmiede am 500m östlichen Nachbarfelsen; Teufelskanzel an der Spree; Sonneberg Richtung WSW/SU; Kirche auf Nord-Süd- Achse Dáblova/čertova kovárna na 500 m východně vzdálené sousední skále; Dáblova kazatelna nad Spřevou;	Form, Größe, Ausrichtung und Funktion identisch mit „Thors Hammer II.“ (Index 0058); auf dem Bergkamm befindet sich der „Sonnenspalt“ mit WSW ca. M Tvar, velikost, zaměření a funkčnost identická s „Buchar Tóra=Thors Hammer II.“ (Index 0058); na horském hřebenu se nachází „Sluneční spára“ s WSW cca M

Index 0008	Index 0009	Index 0011	Index 0012	Index 0013	Index 0016	Index 0017
						
Hohwald „Himmelsaugen“	„Kalenderstein Hainspach“	„Zwergenpyramide“	„Odins Zeigefinger“	„Steinzeitkino“	Weißer Stein „Maras Haus“	Czorneboh Teufelstisch/Ente "
Sachsen 01844 Langburkersdorf	Česko 407 81 Lipová	Sachsen 02689 Sohland/Spree	Sachsen 02689 Sohland/Spree	Sachsen 02689 Sohland/Spree	Sachsen 02694 Doberschütz	Sachsen 02733 Cunewalde
Auffindbarkeit Nalezitelnost						
S	L	S	S	S	L	L/S
GPS: N 51° 03.304' E 14° 16.053'	GPS: N 51° 01.526' E 14° 23.137'	GPS: N 51° 01.460' E 14° 23.570'	GPS: N 51° 01.638' E 14° 23.673'	GPS: N 51° 02.150' E 14° 23.567'	GPS: N 51° 12.917' E 14° 30.183'	GPS: N 51° 07.183' E 14° 31.333'
Kalendarische Sonnenereignisse Kalendářní jev						
WSW/SU (Foto)+ ca. M; SSW/SA; TNG/SA	WSW/ ca. M SSW/SA; WSW/SA;	WSW/ ca. M; WSW/SA+SU; SSW/SA/SU TNG/SA+SU	SSW/SU; TNG/SA	WSW ca. M; TNG/SA	WSW/SU+ca. M; SSW/SA (Foto)	WSW/SA+SU+ ca. M; SSW/SA (Foto)+SU; TNG/SA
Sagen/Überlieferungen/Funde pověst/tradice/nález						
Gold- und Zwergensagen; Revier der Wilden Jagd Pověsti o zlatu a p ermonících; Revír divokých rejů	Keine bekannt Není nic známo	Keine bekannt Není nic známo	Keine bekannt Není nic známo	In die Höhle ist ein zum Himmel blickender Kopf mit Initialen gemeißelt V jeskyni je vytesaná hlava vzhlížející k nebi s vytesanými iniciálami	Im Umland Sagen der Mittagsfrau (Mara = sorb. Göttin) und von Mittagsgeistern V okolí pověsti o Polednici (Lužickosrbská postava)	Orakelort, Opferaltäre, Götterberg Czorneboh = Schwarzer Gott; Teufelssagen; Schatz-, Kobold- und Wunderblumensagen. Vorzeitlicher Ringwall (siehe 0018) Místo obětních oltářů, Götterberg Czorneboh = Černý Bůh; pověsti o Dáblu, pokladu, skřítčích pověsti o permonících, pokladech, zázračných květinách. Pravěký kruhový val (viz 0018)

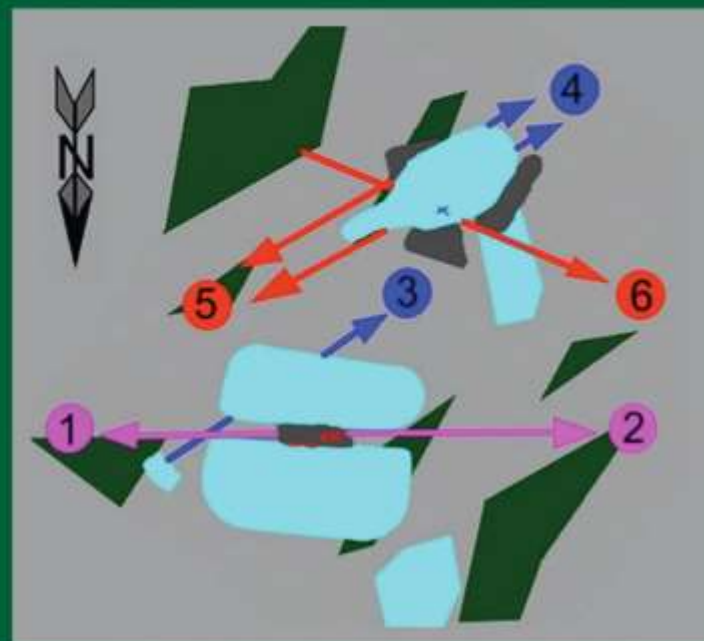
Index 0018	Index 0019	Index 0020	Index 0021	Index 0022	Index 0023	Index 0024a
						
Hochstein/ Rauberschoss „Räubertempel“	Brockstein/Hain „Himmelsspitze“	„Mondhöhle“	„Himmelskuppel“	Hohwald „Mondbachtempel“	Geldkeller	Kuckuckstein „Kuckuck, Tod u. Teufel“
Sachsen 02708 Kleindehsa	Česko 407 81 Lipová	Sachsen 02689 Wehrsdorf	Sachsen 02689 Wehrsdorf	Sachsen 01844 Langburkersdorf	Sachsen 02708 Löbau	Sachsen 02828 Königshain
Auffindbarkeit Nalezitelnost						
L	L	S	S	S	L	L
GPS: N 51° 06.700' E 14° 34.267'	GPS: N 51° 00.300' E 14° 21.483'	GPS: N 51° 03.558' E 14° 22.222'	GPS: N 51° 02.817' E 14° 22.250'	GPS: N 51° 03.500' E 14° 17.983'	GPS: N 51° 05.700' E 14° 42.150'	GPS: N 51° 11.900' E 14° 50.083'
Kalendarische Sonnenereignisse Kalendářní jev						
WSW ca. M (Foto); SSW/SA	WSW ca. M; SSW/SA	WSW ca. M; TNG/SA	WSW/SA+SU+ ca. M; SSW/SA	WSW ca. M; TNG/SA	WSW/SA (Foto)+SU; SSW/SA +SU; TNG/SA+SU	WSW ca. M; SSW/SA; TNG/SA Foto)
Sagen/Überlieferungen/Funde pověst/tradice/nález						
Rauberschloss, Opferplatz; zwei vorgeschichtliche Ringwälle; Sagenkreis des Czorneboh Loupežnický zámek, Obětiště; dva prehistorické kruhové valy; místo pověsti o Czornebohu	Mutmaßlicher vorchristlicher Kultplatz (Hain); Jungfernstieg; Rosstrappe mit Sage vom Rittersprung Domnělý prehistorický kultovní háj (Hain) z předkřesťanské doby; Pověst o rytířském skoku	Keine bekannt Není nic známo	Keine bekannt; WSW komplett mit Marken- bzw. Visiersteinen Nejsou známy; WSW kompletní se značením, reps. kameny výhledů	Der Hohwald ist Ort zahlreicher Sagen: Gold-, Zwerg- und Geistersagen; Revier der Wilden Jagd; Peilung über Felsspitze Hohwald je místo se spoustou pověstí: Zlato, Permoníci, Zlí duchové. Divoká lovecká oblast; Stanovení polohy přes vrchol skály	Jahreszeitliche Öffnungszeiten einer Schatzhöhle, dem „Geldkeller“; vorgeschichtlicher Ringwall; steinzeitliche und bronzezeitliche Funde; römische Münze Ročně se otevírá jeskyně s pokladem; pravěký kruhový val, nálezy z doby kamenné a bronzové; římské mince	Am Johannistag tanzen Erdmännchen über die Felsen; Kuckuck gilt als Synonym für den Teufel; ein Nachbarfelsen heißt Teufelsstein; künstlicher Stützstein Na Svatojánskou noc tancují permoníci nad skalami; Kuckkuck -kukačka je synonymem pro d'ábľa; sousední skála se nazývá Dáblova skála; umělý opěrný kámen

Index 0024b	Index 0025	Index 0028	Index 0032	Index 0033	Index 0034	Index 0035
						
Totenstein „Kuckuck, Tod u. Teufel“	Hochstein Sybillenstein“	Teufelsstein	Weißer Stein Karaseckhöhle	Töpfer	Kuhstall	Sonnenhübel
Sachsen 02828 Königshain	Sachsen 01920 Elstra	Sachsen 02694 Pließkowitz	Sachsen 02794 Spitzkunnersdorf	Sachsen 02785 Olbersdorf	Sachsen 01855 Lichtenhain	Sachsen 02747 Großhennersdorf
Auffindbarkeit Nalezitelnost						
L	L	L	L	L	L	S
GPS: N 51° 11.933' E 14° 50.800'	GPS: N 51° 10.933' E 14° 06.733'	GPS: N 51° 13.183' E 14° 31.283'	GPS: N 50° 55.700' E 14° 40.300'	GPS: N 50° 50.950' E 14° 45.700'	GPS: N 50° 55.533' E 14° 15.417'	GPS: N 50° 58.000' E 14° 46.100'
Kalendarische Sonnenereignisse Kalendářní jev						
SSW/SA (Foto)+SU; WSW/SA+SU	SSW/SU (Foto); WSW cca. M	SSW/SA+SU; WSW/SU; TNG/SA (Foto) +SU	WSW/SA+SU+ cca. M; SSW/SA	SSW/SA (Foto)+SU; WSW/SA; TNG/SA	SSW/SA; WSW/ cca. M (Foto); TNG/SA	WSW cca. M (Foto); TNG/SA
Sagen/Überlieferungen/Funde pověst/tradice/nález						
Götzenstandort; Teufelssitze; Bestattungsfelsen; Platz der Sonnenanbetung; archäologische Funde (Stein-,Bronzezeit und Mittelalter); keltisch- griechische Münze Místo mody; Čertovo posezení, Pohřební skála, místo modlitby ke Slunci; archeologické nálezy z doby kamenné, bronzové a středověké. Keltské- fecké mince	Teufelssage; Orakelort weissagender Sybillen; Opferalter; Brandschale; Götzenstandort; Goldschatzsage; Fund bronzener Axt, benachbarter Ringwall Pověst o Ďáblu; místo věštby Sibyl; obětní oltář, modlitební místo, pověst o pokladu, nález bronzové sekery, vedle kruhový val	Sitzplatz des Teufels, zwei Opferbecken; Kreuzeinmeißelung; archäologische Funde aus Stein- und Bronzezeit; galt 1903 als dolmenartiges Denkmal der Steinzeit. Posezení Ďábla, dva obětní oltáře; vytesaný kříž; archeologické nálezy z doby kamenné a bronzové, v roce 1903 nazváno megalitem doby bronzové	Versteck des Räuberhauptmanns Karaseck; Nachbarort: Hainewalde Skrýš vůdce loupežníků Karáska; sousední obec Hainewalde	Urnen und 50 Bronzeäxte in Olbersdorf am Fuß des Töpferberges; heidnischer Opferplatz Urny a bronzové sekery (50 kusů) v Olbersdorfu na úpatí hory Töpferberg (hrnčířský kopec); pohanské obětní místo	Viehversteck in Kriegszeiten und Raubritterburg Skrýš dobytka v dobách války a loupežnický hrad	Historischer Flurname „Sonnenhübel“ und „Königsholz“; Streitobjekt einer Räuberbande und Sage vom Prinz Wenzeslaus Historický název nivy "Sonnenhübel" a "Königsholz"; Místo střetu loupežnické bandy a legenda o princi Václavovi

Index 0036	Index 0038	Index 0039	Index 0040	Index 0042	Index 0043	Index 0046
						
Frühlingsberg „Frühlingsstein“	Seidelberg	Teufelsstein und Jungferstein Certova skála Panenská skála	Frosch	Valtenberg (Falkenberg)	Weißer Stein	Pohanské kameny Heidenstein
Sachsen 02689 Sohland/Spree	Sachsen 02763 Bertsdorf	Česko 471 54 Cvikov	Sachsen 01920 Miltitz	Sachsen 01904 Neukirch	Sachsen 02796 Jonsdorf	Česko 464 01 Višňová u Frýdlantu
Auffindbarkeit Nalezitelnost						
S	S	L	L	S	S	L
GPS: N 51° 03.050' E 14° 26.633'	GPS: N 50° 53.150' E 14° 42.900'	GPS: N 50° 45.883' E 14° 36.000'	GPS: N 51° 15.000' E 14° 10.667'	GPS: N 51° 04.433' E 14° 16.833'	GPS: N 50° 51.367' E 14° 43.983'	GPS: N 50° 58.267' E 15° 01.283'
Kalendarische Sonnenergebnisse Kalendářní jev						
SSW/SA; WSW/SU	WSW/SA (Foto)	WSW ca. M; SSW/SA	SSW/SA (Foto)	WSW/SA; SSW/SU	SSW/SA (Foto)	WSW/SA; SSW/SU (Foto, STL)
Sagen/Überlieferungen/Funde pověst/tradice/nález						
Keine bekannt Není nic známo	Am Nachbarberg, dem Breiteberg, befindet sich die „Querxenhöhle“ (Querxe=Zwergenvolk) Ve vedlejší hoře Breitenbergu, se nachází trpasličí jeskyně	Sage von einem Ritter, der eine Jungfrau verfolgte; in einen Fels ist ein Heiligenbild geschlagen Pověst o rytíři, který pronásledoval nevinnou pannu. Vytesaný svatý obraz ve skále	Sage von einem sorbischen Zauberer, der zur Christianisierung in einen Frosch verwandelt wurde Pověst o lužickosrbském kouzelníkovi, který byl v době příchodu křesťanství proměněn v žábu.	Sieben Ritter, die einen Schatz hüten; Zwerg- und Goldsagen; vorgeschichtlicher Burgstandort; 50 cm Ascheschicht; Urnenfunde Sedm rytířů chránících poklad; pověsti o trpasličích a pokladu; prehistorický hrad, 50 cm vrstva popela; nálezy uren	Keine bekannt Není nic známo	Teufels- und Schatzsage; Göttertempel und Anbetungsort der Sonne; archäologische Funde aus Stein- und Bronzezeit Pověst o Ďáblovi, pověst o pokladu; Chrám bohů a místo modlení ke Slunci; archeologické nálezy z doby kamenné a bronzové

Index 0047	Index 0053	Index 0054	Index 0056	Index 0058	Index 0059	Index 0060
						
Čertův kámen Teufelsstein	Tannenberg „Zyklop“	Bukové hoře Čertova komora Teufelsschmiede	Rüdenberg Teufelsstein	„Thors Hammer II.“	Pfaffenstein Steinerne Scheune	Skála Buchta „Alžbětata“
Česko 466 01 Jablonec nad Nisou	Sachsen 01855 Sebnitz	Česko 468 43 Jičetín pod Bukovou	Sachsen 01877 Putzkau	Česko 407 77 Sluknov	Sachsen 01824 Pfaffendorf	Česko 468 45 Velké Hamry
Auffindbarkeit Nalezitelnost						
L	S	L	S	S	L	L
GPS: N 50° 42.450' E 15° 10.500'	Nicht vorhanden Není k dispozici	GPS: N 50° 45.617' E 15° 14.433'	GPS: N 51° 05.150' E 14° 11.450'	GPS: N 51° 01.150' E 14° 25.917'	GPS: N 50° 53.917' E 14° 05.000'	GPS: N 50° 43.067' E 15° 16.183'
Kalendářské Sonnenereignisse Kalendářní jev						
SSW/SA (Foto, STL)+SU; WSW/SA+SU; WSW cca. M; TNG/SA+SU	WSW/SU; SSW/SA	WSW/SA	WSW	SSW/SA; TNG/SA; WSW/SU	SSW/SA (Foto, FM); TNG/SU	WSW/SA (Foto, STL); SSW/SU; TNG/SA
Sagen/Überlieferungen/Funde pověst/tradice/nález						
Schatz- und Teufelssage; eine Vertiefung gilt als Sitzplatz des Teufels Ähnlichkeit mit Teufelsstein Pließkowitz Pověsti o Dáblovi, pověsti o pokladu; jedna z prohlubní je údajně posezení Dábla, podobnost s Čertovým kamenem v obci Pließkowitz	Sagenkreis des Tanzplanberges, Zwerge, Elfen und Waldweiblein tanzen hier in Vollmondnächten Pověst o trpaslících, elfech, rusalkách, které zde tančí za úplňku	Ein Blechschmied stand angeblich im Bund mit dem Teufel; Höhle wird auch Teufelskammer genannt Kovář byl údajně ve spojení s děblem; jeskyně se také nazývá Čertova komora	Keine bekannt Není nic známo	Form, Größe, Ausrichtung und Funktion nahezu identisch mit dem wenige Kilometer entfernten „Thors Hammer I.“ Tvar, velikost, uspořádání a funkce téměř identická jako o několik kilometrů vzdálený „Thors Hammer I.“ (Buchar Tóra)	Versteinerte Jungfrau (Jungferenstein/ Barbarine); zwei bronzezeitliche Ringwälle am Pfaffenstein; archäologische Funde; Kulthöhle Zkamenělá panna (Panenský kámen/ Barbarina); kruhové valy z doby bronzové na Pfaffensteinu; archeologický nález; kultovní jeskyně	Nicht bekannt Není nic známo

Čertův kámen
Pließkowitz/Kleinbautzen
(Malý Budyšín).
Stonehenge před branami
města Budyšín" (dřívější
vzhled); vpravo: Otisk
d'áblova sedu (čertovy
hýždě).

Funktionsschema des Teufelssteins Pließkowitz/Kleinbautzen:

- 1 = TNG/SA
- 2 = TNG/SU
- 3 = WSW/SU
- 4 = WSW/SU
- 5 = SSW/SA;
- 6 = SSW/SU

Funkční schéma Čertovy skály Pließkowitz/Kleinbautzen:

- (Malý Budyšín):
- 1 = RD / VS
- 2 = RD / ZS
- 3 = ZSV / Z
- 4 = ZSV / ZS
- 5 = LSV / V
- 6 = LSV / ZS

Das einstige Felsentor des Teufelssteins ist heute zerstört. Passformen an zwei Felsplatten legen eine Konstruktion nahe, wie sie auch bei Stonehenge Anwendung fand.

Bývalá skalní brána Čertovy skály je dnes zničen. Tvarově přiléhající ke dvěma skalním deskám naznačují strukturu podobnou konstrukci použitou u Stonehenge.

„Thors Amboss – Die Steinerne Himmelscheibe von Neusalza-Spremberg“

Das Objekt ist seit 2012 Standort der internationalen Vernetzung prähistorischer Sonnenheiligtümer und des, von der Sternwarte Sohl-land anlässlich ihres 50 - jährigen Bestehens 2013 ins Leben gerufenen, Internationalen Tages der Archäoastronomie.

(Bilder: oben = Funktionsschema; mitte = Wegbeschreibung; unten = Fotomontage Sommer und Winter).

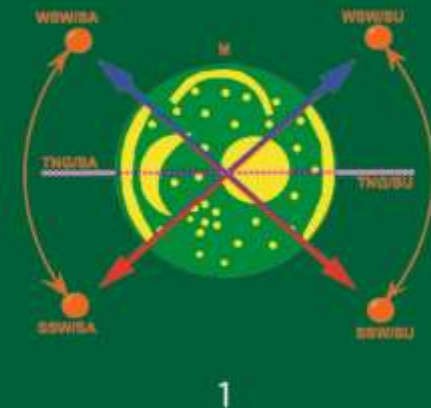
„Thors Ambos – nebeská obloha z kamene ve městě Neusalza Spremberg“

Objekt je od roku 2012 sídlo mezinárodního propojení slunečních svatých. Sídlo mezinárodního dne Archeoastronomie, který byl určen v roce 2013 v rámci 50. výročí založení HvězdárnySohland.

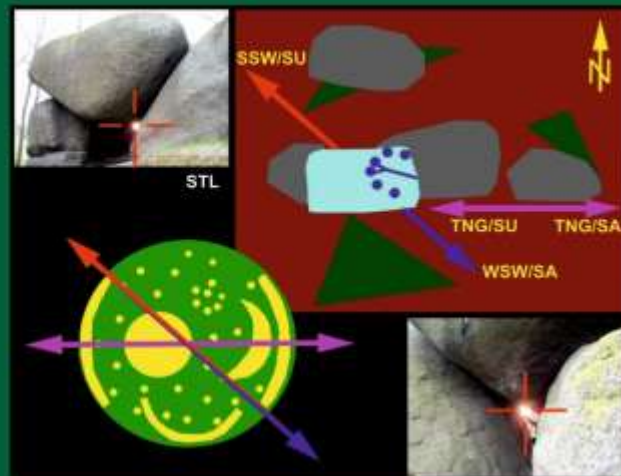
(Obrazy nahoře: funkční schéma; uprostřed: popis cesty; dole: fotomontáž léto, zima)

**Funktionsschemata
beispielhafter Objekte:**

1. Das Funktionsschema der Himmelscheibe von Nebra spiegelt auch die Funktionsweise der hier vorgestellten mutmaßlichen Sonnenheiligtümer wieder.
2. Beispiel kalendarischer Sichtöffnungen für die Termine der Sonnenwenden.
3. Funktionsschema Kälberstein, Sohland.
4. Funktionsschema Pohanské kameny bei Višňová u Frýdlantu.
5. Funktionsschema Hornsberg Sohland/Spree.
6. Funktionsschema Skala Buchta bei Velké Hamry.
7. Funktionsschema Čertův kámen Jablonec nad Nisou.
8. Funktionsschema Thors Hammer Wehrsdorf.
9. Funktionsschema Felsentor auf dem Töpfer Olbersdorf.

1

4

7

2

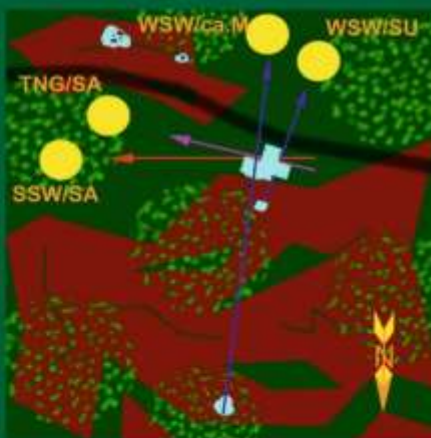
5

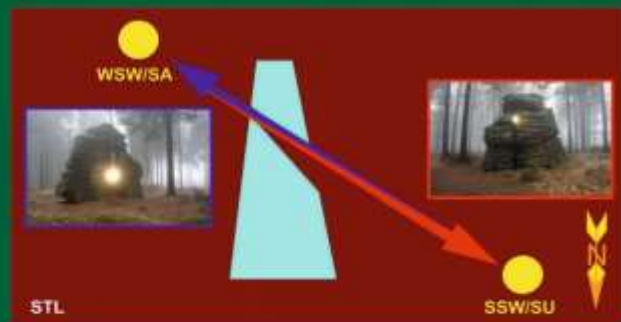
8

**Funkční schémata objektů
uvedených jako příklady:**

1. Funkční schéma Nebeského kotouče z Neby ukazuje i funkcionalitu ostatních domnělých slunečních svatýň.
2. Příklad kalendářních výhledových otvorů pro termíny slunovratů.
3. Funkční schéma Telecího kamenu/Kälberstein Sohland.
4. Funkční schéma Pohanské kameny u Višňové u Frýdlantu.
5. Funkční schéma Hornsberg Sohland.
6. Funkční schéma Skála Buchta u Velkých Hamrů.
7. Funkční schéma Čertův kámen Jablonec nad Nisou.
8. Funkční schéma Thors Hammer Wehrsdorf.
9. Funkční schéma Skalní brána Töpfer Olbersdorf.

3

6

9

Der Kuckuckstein bei Königshain

Dabei handelt es sich um einen Granitfelsen in den bei Görlitz gelegenen Königshainer Bergen. Die erste Erwähnung findet sich mit einem Kupferstich 1780 in einem Werk von Carl Adolph Gottlob von Schachmann.

Die Form des Felsens ähnelt der eines Vogelkopfes, vorzugsweise eines Adlers. Ein rechteckiges Sichtloch bildet ein „Auge“.

Dieses entstand durch das Verschieben der oberen Deckplatte von West nach Ost. Zusätzlich befindet sich ein Unterlegstein unter der Deckplatte. Er wurde durch Menschenhand künstlich platziert, vermutlich um den Blick durch das „Auge“ des Felsens über das Gebirgsrelief hinauf zum Himmel zu öffnen.

Die Sonne erscheint alljährlich für mehrere Wochen bis zur Wintersonnenwende gegen Mittag ca. 1 Stunde in dieser rechteckigen Öffnung (Beobachter A-D). An der Stelle, an welcher der Lichtstrahl auf der Nordseite auf den Erdboden trifft, liegen mehrere Steine und bilden Marken. Identifiziert wurden ein November-Stein (5), ein Dezember-Stein (4), ein Ankündigungsstein der Wintersonnenwende (3), ein Wintersonnenwende-Stein für den Beginn (ca.) des Durchstrahlens der Sonne gegen Mittag (1) und ein Wintersonnenwende-Stein für den Abschluss (ca.) des Durchstrahlens (2). Weiterhin besitzt der Kuckuckstein auf der Südseite eine ergonomische Sitzausformung. Diese ist für die Beobachtung des Sonnenaufgangs zur Tagundnachtgleiche entlang der Felsflucht und des Sonnenaufgangs der Sommersonnenwende hinter dem Unterlegstein geeignet. Dem Felsen vorgelagert ist ein einzelner Sitzstein. Dieser ermöglicht die Beobachtung des Sonnenaufgangs der Sommersonnenwende zum Zeitpunkt ihres Austrittes aus dem Felsen im östlichen Winkel unter der oberen Deckplatte.

Die Gesamtsichtbarkeit der Sonne über das viereckige Auge hinaus bis in den letzten Winkel des Spaltes unter der angehobenen Deckplatte beträgt annähernd genau ein halbes Jahr (Tagundnachtgleiche-Wintersonnenwende).

Das Funktionsmodell an der Sternwarte.

Der Kuckuckstein wurde 2018 aus Oberlausitzer Granit in annähernd halber Originalgröße nachgebildet. Das geschah, um Besuchern der Sternwarte die Funktionsweise der Sonnenheiligtümer der Oberlausitz an seinem Beispiel erläutern zu können.

Die wesentlichen kalendarischen Sonnenbeobachtungsmöglichkeiten wurden auch an diesem Modell nachgestaltet.

Markensteine markieren die Wintersonnenwende, Zahnräder in der Pflasterfläche sollen die Himmelsmechanik symbolisieren. Eine Sonnenfigur stellt den Beobachter im ästhetisch-funktionell optimalen Sichtbereich für eine monatsgenaue Kalenderbestimmung auch ohne Markensteine dar.

Kukaččí kámen v Königshainu

Jde o žulový kámen nacházející se v blízkosti Görlitz/Zhořelce v pohorí u Königshainu.

Dieser Felsen wurde 2018 an der Sternwarte Sohland nachgebildet. Tato skála byla v roce 2018 napodobena u hvězdárny v Sohlandu.

listopadový kámen (5), prosincový kámen (4), kámen oznámení zimního slunovratu (3), kámen zimního slunovratu pro začátek (cca) prozařování Slunce kolem poledne (1) a kámen zimního slunovratu pro ukončení (cca) prozařování (2). Kromě toho má Kukaččí kámen na jižní straně ergonomický tvar posedu. Je to vhodné pro pozorování východu Slunce při rovnodennosti podél skalní roviny a východu Slunce při letním slunovratu za podloženým kamenem. Ještě před skálou je samostatně stojící kamenné posezení. To umožňuje sledování východu Slunce letního slunovratu v době jeho výstupu ze skály ve východním úhlu pod horní krycí deskou.

Celková viditelnost Slunce čtverhranným okem až do posledního úhlu ve skulině pod vyvýšenou krycí deskou je téměř přesně půl roku (rovnodennost zimního slunovratu).

Funkční model ve Hvězdárně

Kukaččí kámen byl v roce 2018 napodobený z hornolužické žuly, přibližně v poloviční velikosti originálu. K tomu došlo proto, aby bylo možné vysvětlit návštěvníkům Hvězdárny na příkladech fungování slunečních chrámů Horní Lužice. Na tomto modelu byly také ztvárněny základní možnosti kalendářního pozorování Slunce.

Na značených kamenech je zvládně zimní slunovrat, ozubená kola ve zpevněné oblasti symbolizují nebeskou mechaniku. Sluneční obrazec představuje pozorovatele v esteticky-funkčním optimálním zorném poli pro přesné určení měsíce v kalendáři i bez značených kamenů.

Der Teufelsstein von Pleißkowitz, das sogenannte „Stonehenge vor den Toren der Stadt Bautzen“. Auf dem Foto ist der Sonnenuntergang der Tagundnachtgleiche (Herbst/Frühling) gegen 18.00 Uhr zu sehen.

Die im Felsen eingeklemmte Steinplatte lag einst als Brücke über dem Sonnentor.

Sie enthält die legendären Sitzeindrücke („Arschbacken“) des Teufels, zwei mutmaßliche Opferschalen.

Čertův kámen v Pleißkowitz, nazývaný „Stonehenge před branami města Budyšina“. Na fotografii můžete vidět západ slunce při rovnodennosti (podzim/jaro) kolem 18.00 hod. Kamenná deska uvězněná ve skále byla kdysi můstkem nad Sluneční bránou (Sonnentor). Nachází se tu legendární otisk ďábla v sedu („půlky zadku“), dvě domnělé obětní mísy.

Impressum / Tiráž:

Layout, Satz und Bildbearbeitung / Úprava, sazba a zpracování snímků: Peter Domschke, dgs-domschke@gmx.de

Fotos / Fotografie: Dr. Hilmar Hensel, Brigitte Hensel, Ralf Herold, Anne Herold, Eric Zickler, Claus Oswald, Richard Witt, Gerhard Fritz, Markus Raum, Josefine Selke, Wikipedia (Dbachmann).

Grafiken und Texte / Grafika a texty: Ralf Herold „Die Fährte des Lichts – Projekt Götterhand Sonnenheiligtümer der Oberlausitz“ / „Sluneční stezky – Projekt Boží ruka Sluneční svatyně Horní Lužice“, Oberlausitzer Verlag 2019.

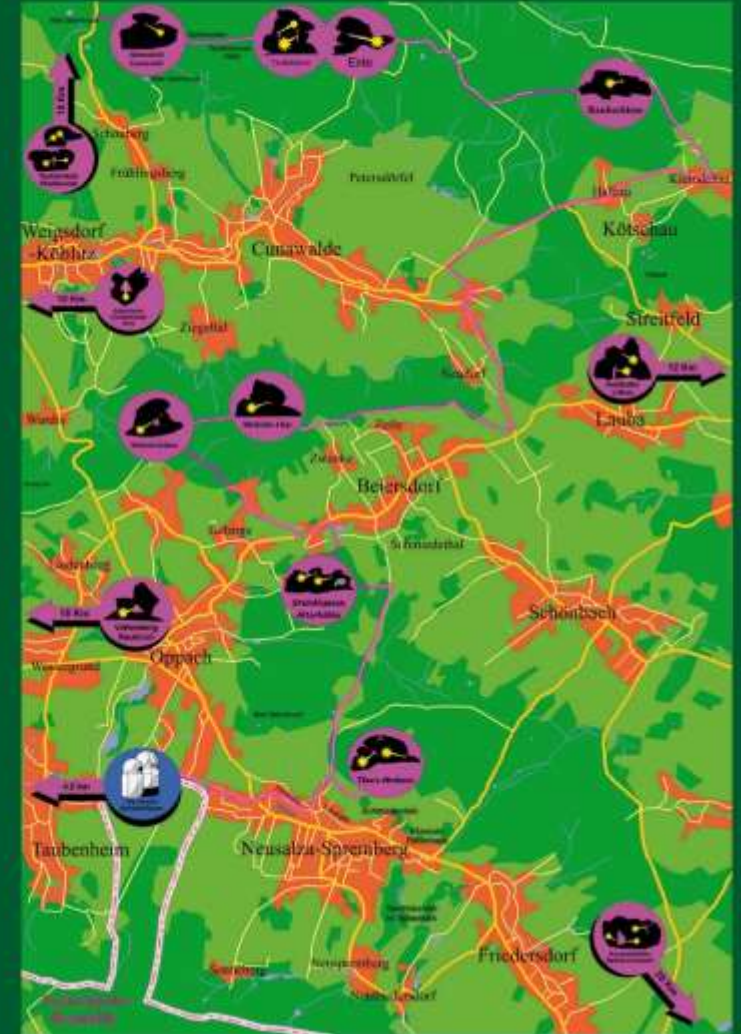
Übersetzung / Překlady: Pavel Slechta und Ingrid Pajerová.

Archäo-astronomische Forschungsergebnisse alle Rechte bei Ralf Herold und Dr. Hilmar Hensel / Výsledky archeologickéo-astronomického výzkumu, všechna práva Ralf Herold a Dr. Hilmar Hensel.

Sternwarte / Hvězdárna
 »Bruno-H.-Bürgel« e.V. Sohland a.d. Spree
 Tel. 03 59 36/3 40 12
 www.sternwarte-sohland.de
 mail@sternwarte-sohland.de
 Fachgruppe Archäo-astronomie /
 Odborná skupina archeo-astronomie
 www.goetterhand.de
 archaeastro@gmail.com

Gemeinde / Obec
 Sohland/Spree
 Touristinformation / turistické informace
 Tel. 035936 39821
 www.sohland.de
 touristinfo@sohland.de

Touristische Gebietsgemeinschaft
 Oberlausitzer Bergland
 Společenství turistických oblastí
 Hornolužická pahorkatina
 Tel. 03592 385426
 www.oberlausitzer-bergländ.de
 info@oberlausitzer-bergländ.de

Projekt
Götterhand

Ein Gemeinschaftsvorhaben
 der Gemeinde Sohland/Spree
 und der Volks- und Schulsternwarte
 »Bruno-H.-Bürgel« Sohland/Spree e.V.,
 basierend auf dem archäo-astronomischen
 Forschungsprojekt Götterhand.
 Gefördert durch die Europäische Union

Freistaat
SACHSEN

STAATSMINISTERIUM
FÜR UMWELT UND
LANDWIRTSCHAFT

Entwicklungsprogramm
für den ländlichen Raum
im Freistaat Sachsen
2014 - 2020

LEADER

Europäischer Landwirtschaftsfonds für die Entwicklung des ländlichen Raums: Hier investiert Europa in die ländlichen Gebiete